

Ecologisch werkprotocol

MUSSCHENBROEKSTRAAT **APELDOORN**

Soortmanagementplan gemeente Apeldoorn

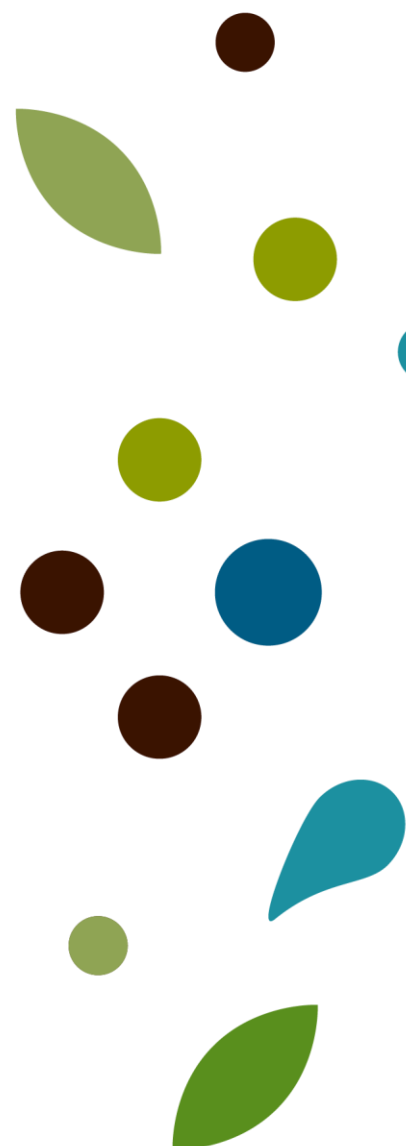
Datum: 18 oktober 2024 – versie februari 2025

Project: EWP52016 v1.5

ecologisch adviesbureau

INHOUD

1. Colofon	3
2. Inleiding	4
2.1 Aanleiding	4
2.2 Doel en functie ecologisch werkprotocol	4
2.3 Planlocatie	5
2.4 Planontwikkeling	6
3.1 Omgevingswet	8
4.1 Gebouwbewonende vleermuissoorten	11
4.2 Jaarrond beschermde nesten	11
4.3 Overige soorten	11
5.1 Aansprakelijkheid	13
5.2 Projectteam	13
6.1 Activiteitenplan	14
6.2 Maatregelen	14
6.2.1 Alternatieve verblijven	15
6.3 Geschiktheidsmodel	15
6.4 Stappenplan gebiedsontheffing SMP	15
6.4.1 Voorbereiding (stap 1)	15
6.4.2 Natuurvriendelijk werken (stap 2)	16
6.4.3 Natuurvrij maken/Visuele inspectie	17
6.4.4 Ecologische status gebouw	22

1. Colofon

Onderzoek	Ecologisch werkprotocol
Document	EWP52016 v1.5
Datum	18 oktober 2024 – aanvulling februari 2025
Locatie	Musschenbroekstraat; Apeldoorn
Opdrachtgever	VanWonen Grondexploitatie
Opdrachtnemer	Ecofect B.V.
Ecoloog	Dhr. P. Wiegel
Adres	Laan 21, 8071 JG Nunspeet
Telefoon	06-12918775
Email	info@ecofect.nl
Internet	www.ecofect.nl
KvK-nummer	870364887
Btw-identificatienr.	NL864184311B01
Rekeningnummer	NL39 RABO 0198 8908 69

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Het onderliggende ecologisch werkprotocol is opgesteld naar aanleiding van de geplande werkzaamheden in het kader van ontwikkelingen aan de Musschenbroekstraat te Apeldoorn.

In het geschiktheidsmodel is vastgesteld dat op de planlocatie de zwaar beschermde soorten, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, huismus en gierzwaluw mogelijk voorkomen. Uit de toetsing blijkt dat gedurende de werkzaamheden deze soort negatieve effecten/schadelijke handeling flora- en fauna-activiteit ondervindt waarbij de Omgevingswet (hierna Ow) kan worden overtreden. Deze schadelijke handelingen dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen en geminimaliseerd (gemitigeerd). In het kader van de Ow heeft een toetsing plaatsgevonden. Naar aanleiding hiervan is een aanvraag voor een aansluiting bij het Soortmanagementplan Apeldoorn (hierna SMP) ingediend bij de Gemeente Apeldoorn.

Er is aan Ecofect een machtiging afgegeven door A. Schipper van Vanwonen Grondexploitatie om de belangen te behartigen betreffende het uitvoeren van de handelingen die vereist zijn bij het verkrijgen van toestemming om aan te haken bij het SMP. De hierin vermelde voorschriften zijn meegenomen in dit ecologisch werkprotocol. Dit werkprotocol heeft betrekking op de onderhoudswerkzaamheden met de aan deze fase specifiek verbonden planning, afspraken, maatregelen en acties voortvloeiend uit de ontheffing.

2.2 Doel en functie ecologisch werkprotocol

Onderliggend ecologisch werkprotocol is opgesteld op basis van de mitigerende maatregelen zoals deze voorgesteld zijn in het SMP. Tevens zijn voorwaarden uit het SMP meegenomen en gaat specifiek in op de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden. Om de uitvoering van de mitigerende maatregelen te waarborgen, dient tijdens de werkzaamheden te allen tijde te kunnen worden aangetoond dat er gewerkt wordt volgens het ecologisch werkprotocol. Het werkprotocol is dan ook bedoeld voor zowel de projectmedewerkers van Musschenbroekstraat als voor de aannemers die het werk zullen uitvoeren en de ecologen van Ecofect die de werkzaamheden vanuit ecologie begeleiden.

2.3 Planlocatie

De planlocatie betreft een perceel (zie figuur 1) gelegen aan de Musschenbroekstraat te Apeldoorn. Op de planlocatie zijn een drietal opstallen. Een vrijstaand gebouw (kantoor/woning, een dansschool/woning en een tennishal).

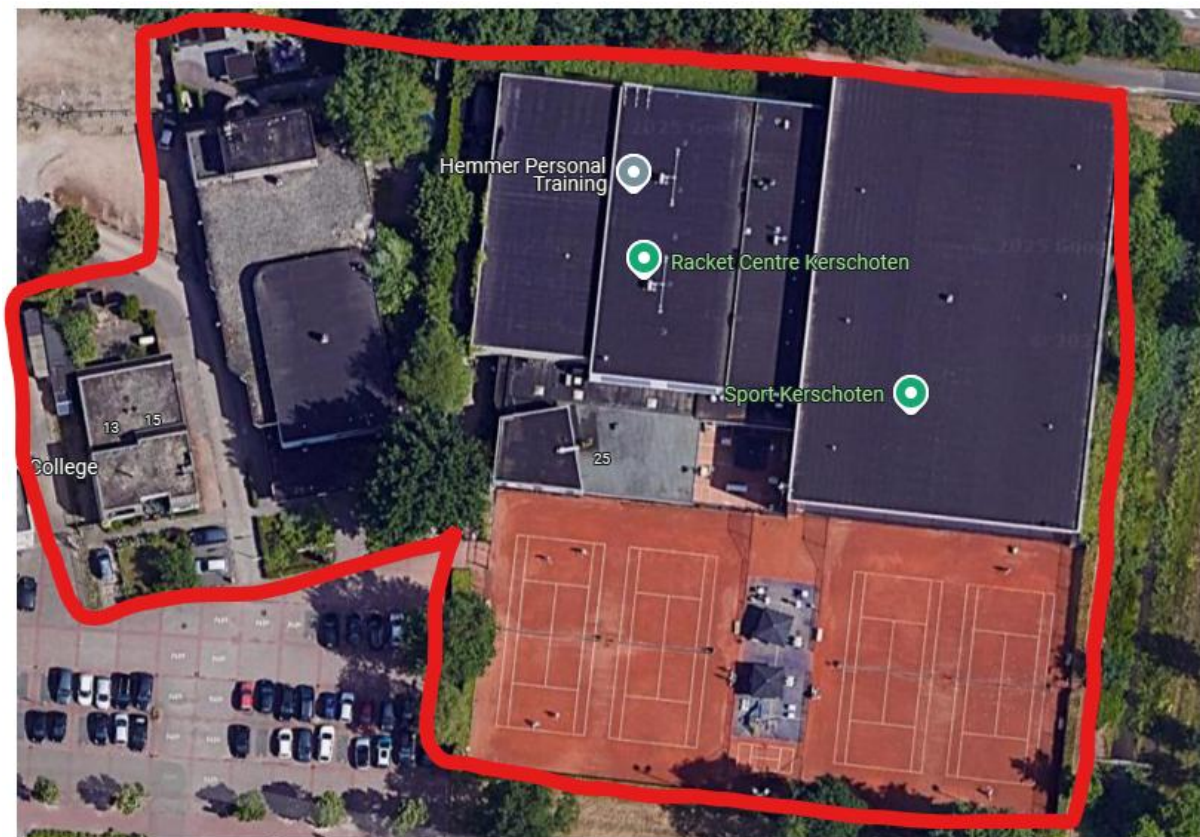
- een vrijstaande woning, grenzend aan het schoolgebouw, welke is opgetrokken uit metselwerk (grindblokken) bestaande uit twee bouwlagen en voorzien van een pannendak. Het omliggende terrein is verhard met straatklinkers. Aan de achterzijde is een half-verharde parkeergelegenheid.
- Het schoolgebouw is opgetrokken uit stenen muren in combinatie met een plat dak. De tuin van de school is voorzien van inheems groen met bomen en enkele struiken en heesters.
- De tenniszaal, voorzien van metalen wandbekleding in combinatie met een plat dak.

Informatie van initiatiefnemer op gestelde vragen:

Nr. 13 en 15 betreft één gebouw met bedrijfsruimte op de begaande grond, thans ingericht als danscentrum en op de begaande grond en 1e verdieping een appartement.

Nr. 19 is 1 gebouw met achterin het pand een appartement op de 1e verdieping en aangrenzende tuin. Begaande grond van het volledige pand is bedrijfsruimte en thans ingericht tot danscentrum met 2 grote zalen en een kleine kantine aan de voorzijde van het pand.

Nr. 25 is sportcentrum Kerschoten met 4 tennisbanen buiten, 3 tennisbanen binnen, 5 squashbanen, kantine, kleedkamers, douches ed. Daarnaast zit er een sportschool in met fitnessruimte.

Figuur 1 - Planlocatie

Apeldoorn is een stad in de provincie Gelderland. De stad telde per 1 januari 2023 141.255 inwoners. Apeldoorn ontwikkelde zich pas vanaf begin 20e eeuw tot een van de grotere plaatsen van het land. De gemeente telt 168.212 inwoners (bron: CBS).

2.4 Planontwikkeling

De voorgenomen activiteiten ten aanzien van deze locatie betreffen:

- Sloop huidige opstallen
- 4 nieuwbouw woontorens appartementencomplex met 388 wooneenheden

Figuur 2 – Ontwerpplannen voor de planlocatie.

Sociale	167	43%
Middelduur huur	60	15%
Middelduur koop	44	11%
Duur koop	117	30%

Soort woningen

3. Wettelijk kader

3.1 Omgevingswet

De Omgevingswet is een wet die alle regels omvat met betrekking tot alle activiteiten in de fysieke leefomgeving. De wet bundelt 26 wetten die gaan over de regels met betrekking tot onder meer infrastructuur, bouwwerken, water, lucht, bodem, milieu, cultureel erfgoed en natuur. Het doel van de nieuwe wet is een vereenvoudiging van de regels voor de fysieke leefomgeving en een duurzame ontwikkeling en beschermen en verbeteren van het leefmilieu. Om alle regels voor de fysieke leefomgeving op een gestructureerde manier te regelen, is er sprake van een stelsel Omgevingswet.

Het stelsel Omgevingswet kent een bepaalde opbouw, die bepalend is voor waar de relevante onderdelen terug te vinden zijn met betrekking tot de verschillende onderwerpen van de fysieke leefomgeving, waaronder natuurbescherming. Het stelsel bestaat uit een algemene wettekst – de Omgevingswet zelf – dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in zogenaamde uitvoeringswetten (Algemene Maatregelen van Bestuur, of AMvB's) en de Omgevingsregeling.

De soortenbeschermingsregimes

In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 Bal zijn de verschillende soortenbeschermingsregimes opgenomen:

- § 11.2.2 Bal: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn
- § 11.2.3 Bal: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn
- § 11.2.4 Bal: omgevingsvergunning andere soorten

Onder iedere paragraaf zijn de vergunning plichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen aangegeven. In de Omgevingswet wordt niet meer gesproken over verbodsbepalingen waarvoor een ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, maar over schadelijke handelingen die leiden tot een vergunning plichtig geval. De inhoud van de schadelijke handelingen komen overeen met de verbodsbepalingen van de soortenbeschermingsregimes uit de Wnb, aangezien deze rechtstreeks voortkomen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en internationale Verdragen en betreffen de volgende schadelijke gevallen:

Schadelijke handelingen Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal):	Schadelijke handelingen Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal):	Schadelijke handelingen andere soorten (art. 11.54 Bal)
Het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in art. 1 Vrl	Het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren Hrl bijlage IV, onder a, Bern bijlage II, Bonn bijlage I (ex. vogels art. 1 Vrl);	Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A
Het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels	Het opzettelijk verstoren van dieren	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren
Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels	Het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren	
Het opzettelijk storen van vogels*	Het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren	Het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B
	Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b Hrl of bijlage I verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied	

Soortmanagementplan gemeente Apeldoorn

Bij het verbouwen, isoleren of slopen van een gebouw kunt u te maken krijgen met de Omgevingswet door mogelijke diersoorten die zich in uw gebouw bevinden. Soorten als de huismus, gierzwaluw en een aantal gebouw bewonende vleermuissoorten. Deze zijn allen beschermd middels de wet. Dat kan voor uitdagingen zorgen binnen uw project en voor het voortbestaan van deze diersoorten. De gemeente Apeldoorn heeft daarom in samenwerking met de Provincie Gelderland en de Apeldoornsche woningcorporaties een "Soortenmanagementplan gebouwbewonende fauna Apeldoorn" gemaakt.

Het doel van dit Soortenmanagementplan, kortweg SMP, is het actief beschermen van een aantal diersoorten in de stad, zodat de biodiversiteit hier versterkt wordt en de instandhouding van deze soorten gegarandeerd is. Tegelijkertijd vinden bouwprojecten waar zich deze beschermde dieren bevinden, soepeler doorgang. Een win-winsituatie.

Belangrijk is om hier te verwijzen naar de meerjarige ontheffing (2019, wijziging 2021) voor gebouwbewonende soorten die de gemeente Apeldoorn heeft verkregen.

(https://www.apeldoorn.nl/DATA/TER/projecten/duurzaamheid/SMP_Apeldoorn.pdf)

4. Soorten

4.1 Gebouwbewonende vleermuissoorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de projectlocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, bosvleermuis en watervleermuis. De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen in de vorm van kierende boeiboorden en dakpannen. Deze bevinden zich rondom het gehele gebouw. Het gehele complex is daardoor geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten zoals, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf en paarverblijf.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen leiden tot schadelijke handeling flora- en fauna-activiteit Omgevingswet. Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

4.2 Jaarrond beschermde nesten

Huismussen en gierzwaluwen maken gebruik van ruimtes onder dakpannen en andere 'holten' in bebouwing welke toegankelijk zijn via openingen als nestplaats. Dergelijke plekken zijn ook aanwezig op de onderzoekslocatie.

De huismus kan zich toegang verschaffen via de dakgoot en kierende dakpannen. Ook het habitat is geschikt bevonden vanwege groenblijvende struiken, heesters, zandbaden en water. Er is dus een grote kans dat de huismus gebruik maakt van de opstallen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van huismussen leiden tot schadelijke handeling flora- en fauna-activiteit Omgevingswet. Alle beschermde vogelsoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-vogelrichtlijn, dier- en plantensoorten die strikt moeten worden beschermd.

De gierzwaluw kan zich toegang verschaffen via de kopgevels en kierende dakpannen van de villa. Er is dus een kans dat de gierzwaluw gebruik maakt van het dak. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van gierzwaluwen leiden tot schadelijke handeling flora- en fauna-activiteit Omgevingswet. Alle beschermde vogelsoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-vogelrichtlijn, dier- en plantensoorten die strikt moeten worden beschermd.

4.3 Overige soorten

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het werk buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. 'Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen' is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Omgevingswet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Schadelijke handelingen flora- en fauna-activiteiten ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

Soortgroep	Soort	Beschermingsregime Wnb
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Soorten Habitatrichtlijn
	Ruige dwergvleermuis	Soorten Habitatrichtlijn
	Gewone grootoorvleermuis	Soorten Habitatrichtlijn
	Laatvlieger	Soorten Habitatrichtlijn
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Huismus	Soorten Vogelrichtlijn
	Gierzwaluw	Soorten Vogelrichtlijn

5. Procesbegeleiding

5.1 Aansprakelijkheid

De volgende personen zijn betrokken en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol. Er wordt hierbij specifiek op gelet of mitigerende maatregelen worden uitgevoerd:

Projectleider

A. Schipper

Ecoloog

P. Wiegel 06-12918775 (Ecofect B.V.)

Tijdens de werkzaamheden dient ecologische begeleiding door een deskundig ecooloog (zie H 3.3.) bereikbaar te zijn, zie contactgegevens hierboven. Wanneer tijdens de werkzaamheden twijfel bestaat over de uitvoering, beschermde soorten op een onverwachte plaats worden aangetroffen of wanneer volgens de ecooloog de werkzaamheden op een locatie in conflict zijn, moet het advies als bindend worden gezien en moet direct actie worden ondernomen. Bij ecologische calamiteiten dient contact opgenomen te worden met ecooloog; P. Wiegel – 06-12918775. Het werkprotocol en een exemplaar van de ontheffing dient tijdens de werkzaamheden aanwezig te zijn op de locatie. Op verzoek moeten deze stukken kunnen worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. Om effecten op beschermde soorten tijdens de werkzaamheden te beperken, is een goede samenwerking, afstemming en coördinatie vereist. Wijzigingen in planning, fasering, uitvoermethode of geheel nieuwe activiteiten in afwijking van dit protocol, dienen vooraf getoetst te worden door de ecooloog. Ecologische onderzoeken en te treffen maatregelen zijn gebonden aan specifieke perioden voor uitvoer. Om ongewenste uitloop te voorkomen is het daarom noodzakelijk om wijzigingen zo vroeg mogelijk in beeld te brengen en te communiceren met de ecooloog.

5.2 Projectteam

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden wordt het projectteam op de hoogte gesteld van de maatregelen die getroffen dienen te worden en welke zijn uitgewerkt in onderliggend ecologisch werkprotocol. De medewerkers worden door de verantwoordelijke ecooloog (zie H 5.1) ingelicht over de manier waarop de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden. Tevens wordt besproken waar er rekening moet worden gehouden met beschermde soorten. Centraal hierbij staat het voorliggende ecologisch werkprotocol.

6. Werkprotocol

6.1 Activiteitenplan

In dit hoofdstuk zijn de op het project van toepassing zijnde mitigerende en compenserende maatregelen beschreven. Daarbij dient te alle tijden rekening te worden gehouden met de gevoelige periode van beschermde soorten, zie de natuurkalender in het SMP. Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, voor deze soorten zijn daarom geen maatregelen opgenomen. Mogelijke effecten op enkele exemplaren heeft geen invloed op de populatie. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met de zorgplicht (zie h3.2, Zorgplicht).

6.2 Maatregelen

De planning van de werkzaamheden, de algemene maatregelen die genomen dienen te worden en de uitvoering van deze maatregelen is reeds afgestemd tussen de opdrachtgever, aannemer en ecooloog. De volgende algemene uitgangspunten zijn van toepassing:

- Richtlijnen vanuit het SMP zijn leidend.
- Maatregelen zijn conform richtlijnen uit het EWP
- 100% behoud functionaliteit habitat voor gewone dwergvleermuis, huismus en gierzwaluw op de lange termijn.
- Werkzaamheden bestaan uit sloop en nieuwbouw
- Start werkzaamheden buiten gevoelige of kwetsbare periode
- Natuurvrij maken beperkt zich tot de groene (voor vleermuis oranje) periodes
- Alle mitigerende maatregelen worden getroffen binnen het plangebied of in de direct aangrenzende omgeving en daarmee binnen de actuele leefgebieden van de betreffende beschermde diersoorten.
- Alle werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst gevoelige periode van beschermde soorten. Ter plaatse van bebouwing met verblijfsfuncties van jaarrond beschermde fauna dienen de verstorende werkzaamheden in de minst gevoelige periode en bij voorkeur indien mogelijk in één werkgang plaats te vinden.
- Definitieve planning en routing te bespreken met gemeentelijk ecooloog en vast te leggen in het werkprotocol; wijzigingen in planning en uitvoering kunnen effect hebben op het mitigatieplan en de taakstelling en dienen daarom altijd door een gemeentelijk ecooloog te worden beoordeeld in relatie tot het mitigatieplan en SMP.

6.2.1 Alternatieve verblijven

Vanwege het aansluiten bij het SMP ligt er geen mitigatie-opgave voor tijdelijke mitigatie. In de nieuwe ontwikkeling wordt permanente mitigatie toegepast.

6.3 Geschiktheidsmodel

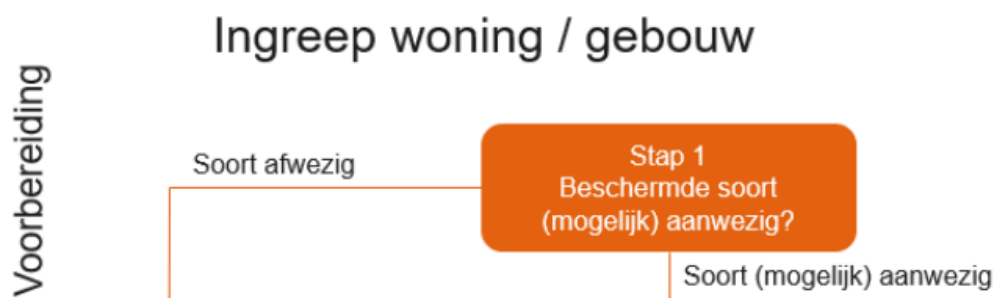
De analyse conform het geschiktheidsmodel geeft aanleiding om de een 'hoge kans op aanwezigheid' toe te dichten voor gebouw/bewonende soorten. Het gebouw is geschikt door de aanwezigheid van (kant)dakpannen. De omgeving wordt geschikt geacht door het aanwezige groen in de omgeving (foerageer- en voedselgebied).

		Geschiktheidseisen gebouw	
		Ja ↓	Nee ↓
		Gebouw (mogelijk) geschikt	Gebouw ongeschikt
Geschiktheidseisen omgeving	Ja →	Omgeving geschikt	Hoge kans aanwezigheid
	Nee →	Omgeving ongeschikt	Middelhoge kans aanwezigheid
			Lage kans aanwezigheid

6.4 Stappenplan gebiedsontheffing SMP

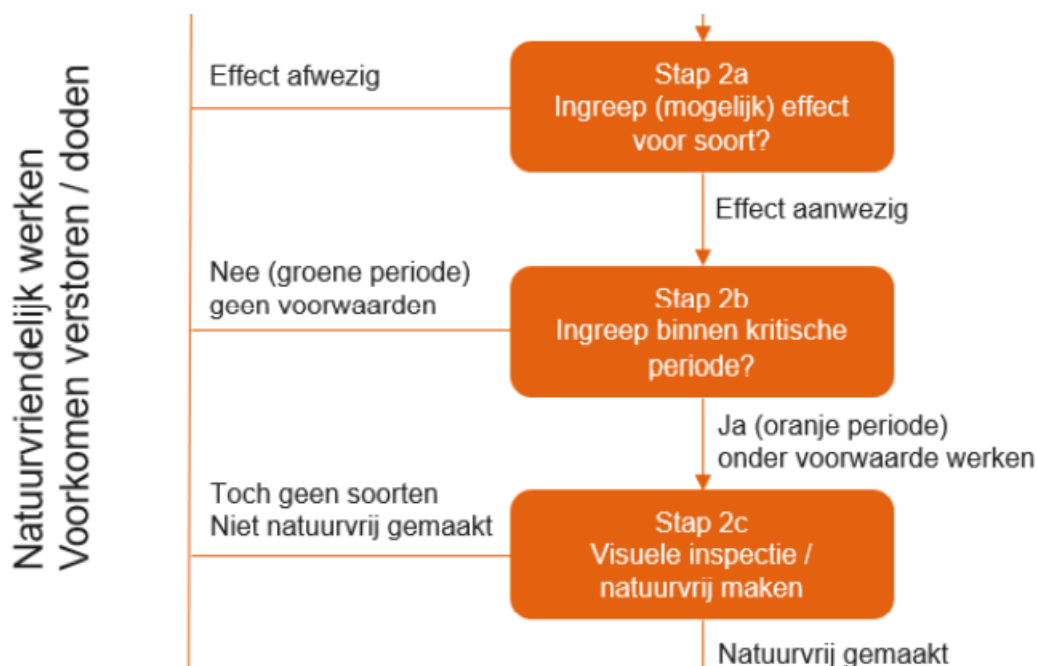
Het doorlopen van onderstaand stappenplan is verplicht indien gebruik wordt gemaakt van de gebiedsontheffing Wnb. Verder worden drie fasen onderscheiden, namelijk voorbereiding, natuurvriendelijk werken (natuurvrij maken) en natuur inclusieve maatregelen.

6.4.1 Voorbereiding (stap 1)

Er is potentie voor aanwezigheid gebouw/bewonende vleermuissoorten, huismus en gierzwaluw. Er is geen nader onderzoek uitgevoerd om dit vast te stellen of uit te sluiten. Er wordt vanuit gegaan dat de soort aanwezig is (worse case). Het gebouw wordt geschikt geacht als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf en paarverblijf of als rust/nestlocatie. Bij zomer- en paarverblijf is ook altijd kans op winterverblijf van solitaire dieren of kleine aantallen, in ieder geval buiten zeer koude periodes.

6.4.2 Natuurvriendelijk werken (stap 2)

De ingreep heeft mogelijk effect voor gebouwbewonende vleermuissoorten omdat bij de renovatie potentiële verblijfplaatsen verloren zullen gaan. Het gebouw heeft ook potentie voor huismus/gierzwaluw.

De kruistabel 'ingreep' versus 'soorten' geeft tevens aan dat er een kans is op een schadelijke handeling flora- en fauna-activiteit Omgevingswet.

Ruimtelijke ingreep	Impact ingreep					
		Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoorvleermuis	Huismus	Gierzwaluw
Sloop bebouwing	Gevel / dak(rand)					

Verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zijn zeer kwetsbaar. Afhankelijk van de periode van het jaar, worden deze verblijfplaatsen bewoond, waardoor effecten dusdanig negatief zijn dat werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden. Om deze periodes heen kunnen wel werkzaamheden uitgevoerd worden, mits adequate mitigerende maatregelen worden genomen. Indien een gebouw voor de gevoelige periode natuurvrij gemaakt wordt, kunnen de werkzaamheden wel in een gevoelige periode worden uitgevoerd, mits het gebouw is vrijgegeven door een ecooloog. Onderstaande afbeelding geeft de kwetsbare periode weer voor de genoemde soorten.

Ter vervanging van de Natuurkalenders geldt de volgende samengestelde natuurkalender:

Natuurvrij maken kan in de groene en oranje perioden. In de rode perioden kunnen ingrepen alleen plaatsvinden als vooraf natuurvrij is gemaakt.

Natuurvrij maken dient zo kort mogelijk voor de ingreep plaats te vinden, maar met voldoende tijd tussen natuurvrij maken en ingreep om dieren de kans te geven de locatie te verlaten.

ST = steenmarter

HM = huismus

GZ = gierzwaluw

VL = vleermuissoorten

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
ST												
HM	*	*	*	*								*
GZ					**			**				
VL (1)								#	#			

(1) Geldt voor alle vleermuissoorten met uitzondering van de grootoorvleermuis (zie hieronder)

(*) indien het niet vriest

(**) afhankelijk van specifiek ecologisch oordeel van het moment (trek- en weersinvloeden)

(#) mits avondcontrole voor uitsluiten kraamactiviteit (laatvliegers)

Natuurkalender SMP

Stap 2b geeft aan te bepalen wanneer de ingreep plaats heeft. Opdrachtgever is voornemens om in voorjaar van 2025 de opstallen te slopen. Dit betreft voor de gewone dwergvleermuis de periode met de aanvullende voorwaarde dat er in de "oranje" periode de opstal natuurvrij gemaakt is. April 2025 is de eerstvolgende periode dat er natuurvrij gemaakt kan worden.

6.4.3 Natuurvrij maken/Visuele inspectie

Omdat er geen nader onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd dient er voorafgaand en tijdens de werkzaamheden het gebouw ontmoedigd en natuurvrij gemaakt moeten worden. Omdat er niet is vastgesteld dat het gebouw verblijfplaatsen heeft, maar er wel een reële kans bestaat, moeten aanwezige vleermuizen de kans krijgen te vertrekken. Door het aanbrengen van foam en exclusion flaps (EF2) voor alle potentiële openingen kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden voorkomen. Zodra een gebouw natuurvrij is gemaakt (zie stap 2c) hoeft verder geen rekening meer te worden gehouden met de betreffende natuurkalenders.

Algemeen

- Tijdig voorafgaand aan de voorgenomen ruimtelijke ingreep worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt. Ongeschikt maken dient minimaal 3 dagen van tevoren te gebeuren met gunstig weer (*Onder gunstig weer wordt verstaan: avondtemperaturen van minimaal 10°C, zonder neerslag*).
- De planlocatie met vleermuisverblijfplaatsen worden de week voor aanvang van het werk gecontroleerd op uit- of invliegende vleermuizen.
- Steigers en vangnetten worden niet in de nabijheid van in- en uitvliegopeningen opgesteld.
- Zodra het betreffende gebouw afdoende is ontmoedigd wordt door de betrokken ecooloog een formele natuurvrij-verklaring afgegeven.

Specifiek

Vleermuizen

Voor de soortgroep vleermuizen houdt het SMP van gemeente Apeldoorn onderstaande natuurkalender aan (Natuurkalender SMP). Omdat de voorgenomen werkzaamheden vermoedelijk niet alleen buiten de kwetsbare periode van vleermuizen kan worden uitgevoerd is ontmoediging een essentieel onderdeel van het gehele proces van sloop en nieuwbouw. De ontmoediging zal plaatsvinden buiten de kwetsbare periodes vermeld in (Natuurkalender SMP). Na de ontmoediging hoeft voor het verdere proces geen rekening meer te worden gehouden met de natuurkalender voor vleermuizen (tenzij er conflicten ontstaan voor gierzwaluwen of huismussen). Tussen de ontmoediging en de werkelijke sloop zal minimaal een periode van minimaal 3 tot 7 dagen met gunstig weer in de avond aangehouden worden. Onder gunstig weer wordt verstaan: avondtemperaturen van minimaal 10°C, zonder neerslag.

Om ervoor te zorgen dat vleermuizen wel uit de te slopen panden kunnen vertrekken, maar er niet weer terug in kunnen kruipen zullen exclusion flaps aangebracht worden.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
VL (1)								#	#			

(1) Geldt voor alle vleermuissoorten met uitzondering van de grootoorvleermuis (zie hieronder)

(*) indien het niet vriest

(**) afhankelijk van specifiek ecologisch oordeel van het moment (trek- en weersinvloeden)

(#) mits avondcontrole voor uitsluiten kraamactiviteit (laatvliegers)

Natuurkalender SMP

Voor het ontmoedigen voor vleermuizen worden de volgende randvoorwaarden aangehouden:

Open stootvoegen: wanneer deze toegang geven tot de spouw worden exclusion flaps om de 2,5 meter geplaatst bij de meest kansrijke plekken. Deze zijn vaak te herkennen aan de aanwezigheid van lichaamsvet of het ontbreken van stof en gruis. De overige open stootvoegen worden afgesloten met behulp van rondschuim. Om insluiting van vleermuizen te voorkomen worden potentieel geschikte holtes geïnspecteerd met een endoscoopcamera. Als de achterliggende ruimte potentieel geschikt en/of niet volledig te inspecteren is, wordt ook op deze ingang een exclusion flap aangebracht.

Gevelpannen: de toegang wordt gecontroleerd afgesloten (dus na inspectie met een endoscoop-camera, zie open stootvoegen) door een lat of hoekprofiel of dichtgestopt met rondschuim. Op de meest kansrijke plaatsen, dat zijn de stukken met gebruikssporen of een brede toegang, wordt een exclusion flap geplaatst. Als richtlijn worden minimaal twee exclusion flaps per dakrand aangebracht met een minimale vluchtmogelijkheid per 2,5 strekkende meter.

Daktrimmen/boeiboorden: vaak zijn deze door de aanwezigheid van gaas of ventilatielatten ontoegankelijk voor vleermuizen. Op plekken waar wel toegang is, wordt deze afgedicht met een houten lat en wordt op de meest kansrijke plek een vluchtmogelijkheid (exclusion flap) gemaakt. Er wordt gerekend met een vluchtmogelijkheid per 2,5 strekkende meter.

Overige kieren en toegangen: kieren (tussen bijvoorbeeld het overstek en de muur) van > 1 cm, worden afgedicht met houten latten, weringsborstels of rondschuim. Bij aangetroffen sporen van vleermuizen of ruimtes die niet volledig te inspecteren zijn worden exclusion flaps geplaatst. Anders wordt er elke 2,5 meter een exclusion flap geplaatst, of bij elke aparte locatie.

Er zal bij het ontmoedigen niet gewerkt worden met purschuim omdat de kans bestaat dat hierdoor aanwezige dieren verwond raken. Daarnaast is het gebruik van purschuim vanuit milieutechnisch oogpunt ook niet wenselijk in verband met de toxiciteit van dit materiaal.

Het ongeschikt maken van de bebouwing wordt minimaal 3 tot 7 dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uitgevoerd (met in achtname van de natuurkalenders uit Natuurkalender SMP). Bij het ongeschikt maken moet de avondtemperatuur 3 dagen achtereen minimaal 10°C zijn. Na minimaal 3 dagen vindt een controlerende plaats door een deskundig ecooloog. Bij aanwezigheid van vleermuizen moeten de gebouwen verder ongeschikt gemaakt worden en zal een nieuwe controlerende plaatsvinden voor de start van de versturende werkzaamheden.

Slechts na vrijgave van de begeleidende ecooloog zullen de werkzaamheden plaats gaan vinden.

Gierzwaluwen

Het ongeschikt maken van bebouwing voor gierzwaluwen gebeurt tussen 1 september en 15 april of als de begeleidend ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedactiviteit is. Hierbij wordt altijd de in het SMP van gemeente Apeldoorn natuurkalender in acht genomen. Voor gierzwaluwen worden ruimtes in ventilatiepannen, openingen tussen scheefliggende pannen, opstaande loodslabben of anderszins geschikte invliegopeningen (bijv. langs nok- of gevelpannen) gecontroleerd afgesloten, waarbij in de gaten wordt gehouden of de kans op insluiting van gierzwaluw en vleermuis aanwezig is. In dergelijke gevallen worden direct exclusion flaps aangebracht. Ventilatie-pan waar geen rooster meer in zit vormt een geschikte invliegopening voor vogels en vleermuizen. Soms moet ontmoedigen voor vogels al gebeuren voordat ontmoediging kan plaatsvinden voor vleermuizen. Om deze processen op te splitsen wordt bij ontmoediging voor vogels ruimte opengehouden voor vleermuizen zodat zij kunnen ontsnappen op het moment dat zij actief worden.

Huismussen

Het ongeschikt maken van bebouwing voor huismuis gebeurt buiten het broedseizoen en daarmee dus tussen 1 oktober en 15 februari of als de begeleidend ecooloog heeft vastgesteld dat er geen sprake van broedactiviteit is. Hierbij wordt altijd de in het SMP van gemeente Apeldoorn natuurkalender in acht genomen. Het ongeschikt maken gebeurt enkel bij droog weer, temperaturen hoger dan 6 °C en bij een windkracht van maximaal 5 Bft. Bij deze ontmoediging worden geschikte ruimtes onder dakgoten of anderszins geschikte plekken die kunnen dienen als nestlocatie voor huismussen gecontroleerd afgesloten zodat geen vogels ingesloten worden. Het afsluiten van geschikte plekken gebeurt met behulp van dakgootborstels. Deze borstels worden waar nodig vastgezet met tie-wraps om te zorgen dat deze niet weg kunnen waaien. Bij het ongeschikt maken van gevelpannen voor vleermuizen, is de toegang hier voor huismussen ook afgesloten. Soms komt het voor dat ongeschikt maken voor vogels (huismussen/gierzwaluwen) wordt uitgevoerd op een moment dat vleermuizen nog in winterslaap zijn. In dergelijke gevallen worden openingen waar vogels en vleermuizen in kunnen kruipen gecontroleerd afgesloten, maar dit gebeurt dan gedeeltelijk. De grote opening wordt verkleind door de ruimte af te sluiten met kunststof exclusion flaps waarlangs de rest van de opening wordt afgedicht met rondschuim. Op deze manier wordt voorkomen dat vleermuizen het pand niet meer kunnen verlaten en ingesloten raken.

Natuurvrij maken kan in de groene en oranje perioden. In de rode perioden kunnen ingrepen alleen plaatsvinden als vooraf natuurvrij is gemaakt.

Natuurvrij maken dient zo kort mogelijk voor de ingreep plaats te vinden, maar met voldoende tijd tussen natuurvrij maken en ingreep om dieren de kans te geven de locatie te verlaten.

ST = steenmarter

HM = huismus

GZ = gierzwaluw

VL = vleermuissoorten

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
ST												
HM	*	*	*	*								*
GZ					**							
VL (1)								#	#			

(1) Geldt voor alle vleermuissoorten met uitzondering van de grootoorvleermuis (zie hieronder)

(*) indien het niet vriest

(**) afhankelijk van specifiek ecologisch oordeel van het moment (trek- en weersinvloeden)

(#) mits avondcontrole voor uitsluiten kraamactiviteit (laatvliegers)

Steenmarter

Er is geen verblijfplaats bekend en er worden geen 100 woningen gerenoveerd/gesloopt. De aanvulling op SMP-ontheffing schrijft voor:

1. Bij vastgestelde aanwezigheid van de steenmarter geldt dat ingrepen die ten koste gaan van de verblijfplek niet zijn toegestaan in de periode februari t/m half augustus.
2. Indien er sprake is van een duidelijke geschiktheid voor steenmaterverblijven in combinatie met toegankelijke gaten zal via nadere inspectie duidelijk moeten worden dat een kraamverblijf niet aanwezig is. Als dat niet mogelijk is dan geldt dat natuurvrij maken moet plaatsvinden in de daarvoor geschikt periode
3. Verblijfplekken kunnen "natuurvrij" worden gemaakt in de periode september t/m januari, door dichtmaken of afdekken van toegangen naar de verblijfplaats, waarbij de bepalingen van 3 en 4 van toepassing zijn. Aanvullend kan (tijdelijk) gebruik van ultrasoon geluid bij het natuurvrij maken toegepast worden. Bij het natuurvrij maken rekening houden met vleermuizen en voor steenmarter niet natuurvrij maken tijdens vorst of slecht weer, vanwege schuilhouden steenmarter, tenzij heel de mogelijke schuilplek is te overzien en aanwezigheid uitgesloten is.

6.4.4 Ecologische status gebouw

Doormiddel van eerder genoemde beoordeling (6.3) zal de generieke taakstelling (gebouwen zonder ecologische status of gebouwen met gewone verblijfplaatsen van algemene soorten) toegepast worden met een generieke taakstelling. Dit betekent dus dat voor alle gebouwen zonder bijzondere ecologische status (dus ook de gebouwen waar nu geen verblijfplaatsen aanwezig zijn), de standaard mitigatie taakstelling uitgevoerd wordt.

De voorgeschreven generieke mitigatie leiden er gezamenlijk naar verwachting toe dat het aantal potentiële verblijfplekken voor de aangevraagde soorten substantieel zal toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Deze plus is een belangrijke vereiste voor het garanderen van de „gunstige staat van instandhouding” van de soorten.

Voor het aantal voorzieningen per woning/gebouw wordt ingezet op het minimale aantal verblijven waarmee de betreffende soorten zich op duurzame wijze kunnen vestigen. De standaard mitigatietaakstelling voor woningen en gebouwen voor gebouwbewonende vleermuizen, huismus en/of gierzwaluw staat in onderstaande tabel.

De mitigatietaak is bepaald op basis van onderstaande tabel voor de rubriek: *overige panden*. Deze taakstelling is gebaseerd op de huidige bebouwing. In par. 2.3 staat een omschrijving van de huidige bebouwing. De totale huidige bebouwing heeft een BVO van 5413 m². De maatregelen zijn afgeroomd!

BIJLAGE 1 TABEL MITIGATIE OPGAVEN (WIJZIGING VAN TABELLEN 19 EN 20 SMP)							
GENERIEK = MAATREGELEN DIE GELDEN BIJ REGULIERE WONING- EN GEBOUWAANPASSINGEN							
soort	type verblijf	taakstelling woningen/gebouwen lager 3 m	taakstelling afzonderlijke grondgebonden woningen (t/m 2 woningen)	taakstelling rijtes- of geschakelde woningen (vanaf 3 woningen)	taakstelling gestapeld gebouw/flat tot 3-5 woonlagen	taakstelling gestapeld gebouw/flat v.a. 5 woonlagen	taakstelling overige panden
							(richtlijn)
gierzwaluw	nestplek	nvt	1 per woning	1 per woning	0,3 per woning	0,3 per gebouw (woningen tot 5 verd)	1 per 100 m ² bvo mits > 3 m hoogte anders nvt
huismus	nestplek	1 per woning	1 per woning	1 per woning	0,3 per woning	0,3 per woning (woningen tot 5 verd)	1 per 100 m ² bvo
vleermuizen	kl zomer/najaar tot 10 dieren (evt combi met kraamverblijf)	1 per woning	1 per woning	1 per woning	0,5 per woning	0,25 per woning	1 Per 100 m ² bvo
	gr zomer/najaar tot 25 dieren	nvt	nvt	0,1 per woning, wiskundig afronden, minimaal 1	1 per gebouw	2 per gebouw	0,1 Per 100 m ² bvo > 3m
	massawinterverblijf	nvt	nvt	nvt	2 per gebouw (evt in combi)	4 per gebouw (evt in combi)	ter beoordeling
	kraamverblijf (evt combi met gr zomerverblijf)	nvt	nvt	0,1 per woning, afronden naar boven, minimaal 1	2 per gebouw (evt in combi)	4 per gebouw (evt in combi)	0,1 Per 100 m ² bvo > 3m
NB indien onderste rij(en) dakpannen of boeiboorden toegankelijk worden gemaakt geldt uitgangspunt: 1 nestplek per meter							

Samenvattende mitigatie taakstelling:

Totaal BVO huidige bebouwing = 5413 m²

- Gierzwaluw: 54 gierzwaluwstenen (14 per woontoren)
- Huismus: 54 inbouwnestkasten (14 per woontoren)
- Vleermuis zomer/paarverblijf klein: 54 inbouwnestkasten (14 per woontoren)
- Vleermuis zomer/paarverblijf groot: 5 inbouwnestkasten (1.2 per woontoren)
- Vleermuis kraamverblijf: = 5 inbouwkasten (1 per woontoren)
- Vleermuis massawinterverblijf: = 4 inbouwkasten (1 per woontoren)
- Geen mitigatietaakstelling voor steenmarter

De permanente mitigatie wordt toegepast door middel de gevalideerde inbouwkasten van Unitura. Deze kasten zullen onder de gestelde voorwaarden en posities worden ingetekend en aangebracht. Voor vleermuizen is het gunstig als zij zich binnen hetzelfde gebouw overdag kunnen verplaatsen van de plekken die te heet worden, zoals van een zuidgevel naar de koelere noordgevel.

Voorzieningen:

Gierzwaluw: GZP2

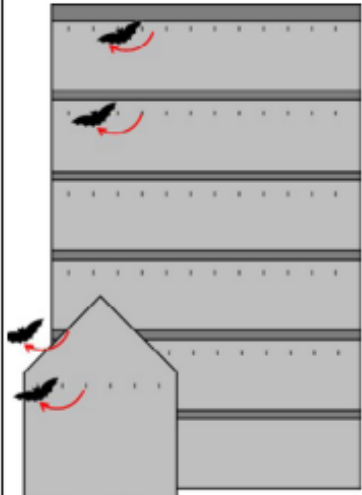
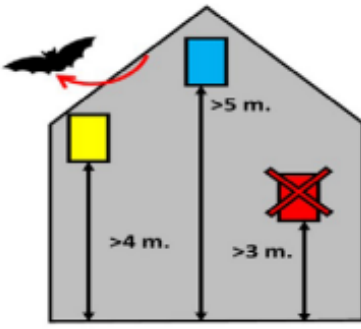
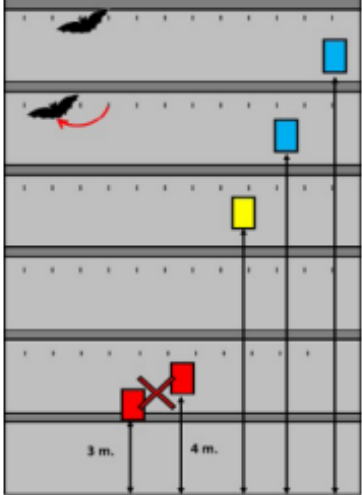
Huismus: HMP2

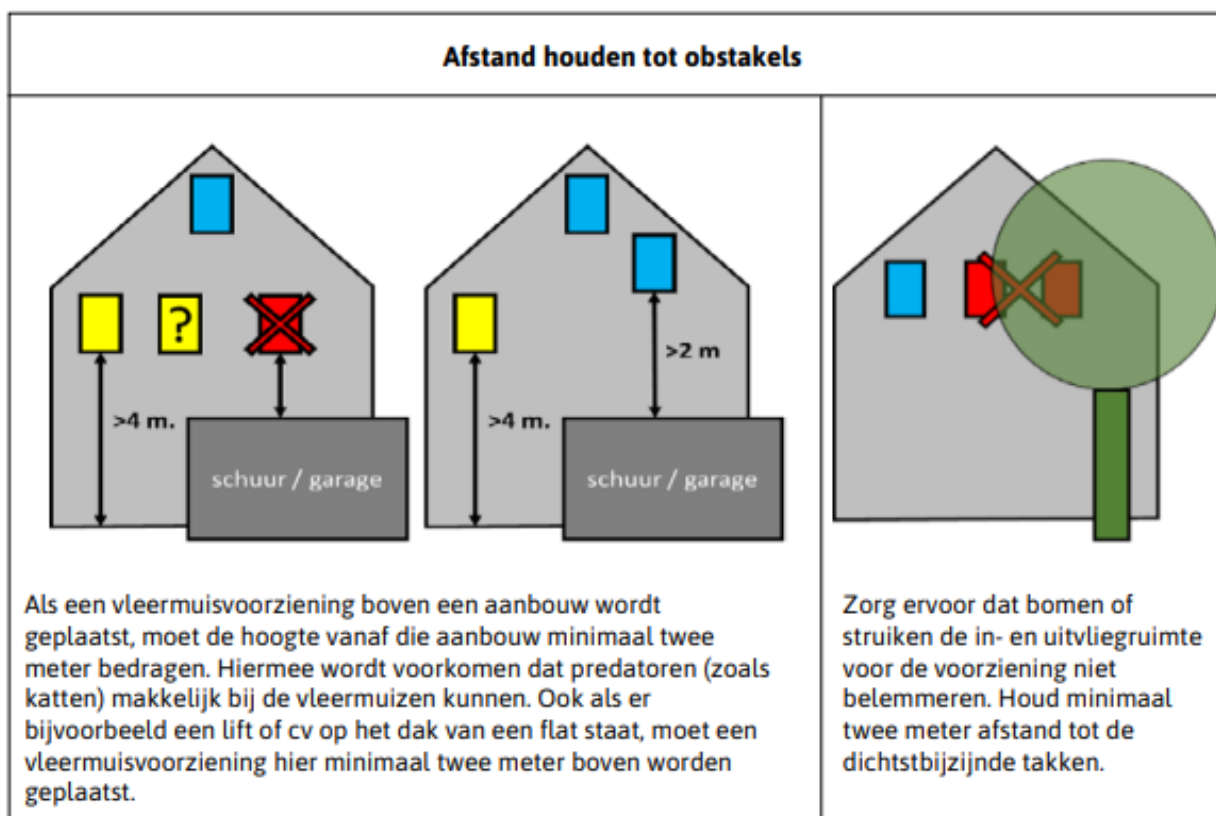

Vleermuis: VMPPM3

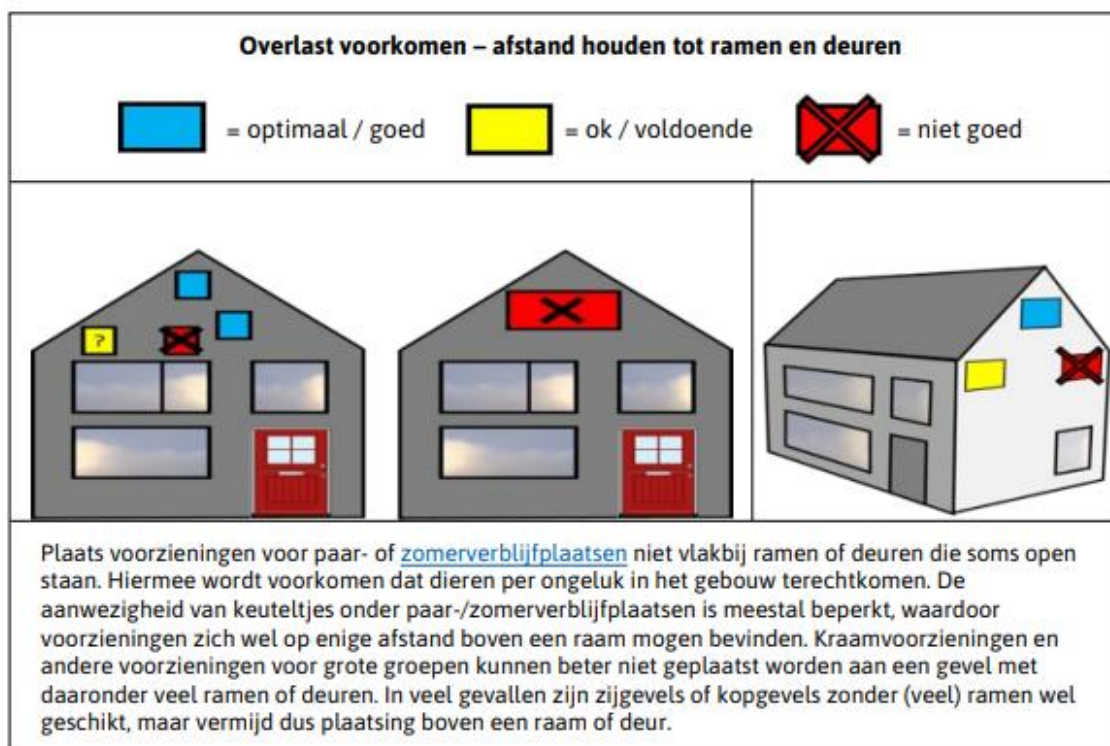

Voorwaarden vleermuisvoorzieningen volgens kennisdocument gewone dwergvleermuis

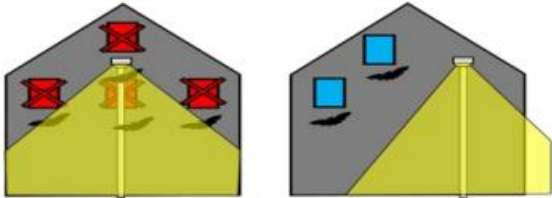
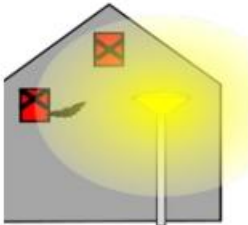
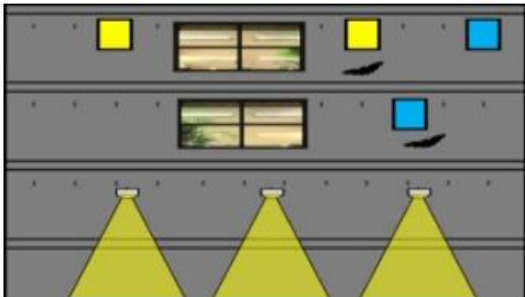
Afstemmen op oorspronkelijke verblijfplaats		
 = optimaal / goed = ok / voldoende = niet goed		
		
De locatie en hoogte van vleermuisvoorzieningen moeten altijd worden geoptimaliseerd op basis van de te mitigeren verblijfplaats(en). Bij natuurinclusief bouwen en een pre-soortenmanagementplan (waarbij vooraf geen onderzoek wordt gedaan) wordt afgestemd op de ecologie van de soort.	In veel gevallen is de minimale hoogte van drie meter veel te laag. In dit voorbeeld is minimaal vier meter voldoende, en meer dan vijf meter optimaal afgestemd op de te mitigeren verblijfplaats.	Ook bij hoogbouw is het belangrijk dat de hoogte van de voorzieningen zo goed mogelijk is afgestemd op de te mitigeren verblijfplaatsen. Als die hoogte praktisch niet haalbaar is, kan hier enigszins van worden afgeweken.

Figuur 3.3: Schematische weergave hoe de nieuwe locatie van de verblijfplaats afgestemd moet worden op de oorspronkelijke locatie (bron: Erik Korsten, Zoogdiervereniging).

Figuur 3.4: Schematische weergave van hoe bij het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen rekening gehouden moet worden met aanwezige obstakels en ramen en deuren (bron: Erik Korsten, Zoogdiervereniging).

Afstand houden tot verlichting = optimaal / goed = ok / voldoende = niet goed	
 Omdat vleermuizen felle verlichtingsbronnen mijden, mogen vleermuisvoorzieningen niet in het licht hangen. Ook de ruimte onder de voorziening mag niet verlicht worden, want dat is waar de vleermuizen in- en uitvliegen.	 Plaats vleermuisvoorzieningen niet in of vlak boven een lichtbundel. Soms is het ook mogelijk om de lichtbundel aan te passen en zo de situatie voor de vleermuizen te verbeteren.
 Wanneer straat- of gevellantaarns ook naar boven schijnen, zijn locaties boven die lantaarn niet geschikt voor vleermuisvoorzieningen. Zoek een andere locatie of pas de lantaarn aan.	 Bij hoogbouw kunnen vleermuisvoorzieningen vaak ruim boven straatlantaarns en veiligheidslampen worden geplaatst. Lichtuitstraling vanuit ramen van wooncomplexen is meestal niet zodanig dat vleermuizen op enige afstand geplaatste voorzieningen vermijden. Bij kantoren kan deze lichtuitstraling sterker zijn en dienen voorzieningen elders geplaatst te worden, of moet de lichtuitstraling beperkt te worden.

Vervangende verblijfplaatsen huismus (kennisdocument huismus)

- dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
- zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter maar is afhankelijk van gebied en situatie ter plekke) van de oorspronkelijke nestplaats en buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden liggen;
- op minimaal 3 meter hoogte plaatsen;
- dat er een passende broedruimte aangeboden wordt. Uit literatuur blijkt dat de huismus een gemiddelde binnenste nestruimte heeft met een diameter van 9,6 cm met daaromheen nestmateriaal van minimaal een centimeter³. Een kunstmatige nestruimte is geschikt waarin een dergelijk nest past. Daarom geeft een kunstmatige nestruimte van minimaal 12,5 x 12,5 x 12,5 cm en een invliegopening met een diameter van 3,4 cm een huismus voldoende ruimte voor het maken van een nest. Aangezien een huismus zich gemakkelijk aanpast aan de aanwezige broedruimte, is het situatieafhankelijk of een nestruimte met een lagere hoogte ook als vervangende nestplaats kan functioneren. In het geval van

een nestruimte onder een dakpan, kan een hoogte van minimaal 8 centimeter als richtlijn worden aangehouden tussen de dakplaat en de onderzijde van de dakpan;

- dat ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot, dakoverstek of iets dergelijks. Temperatuurverloop in nestplaatsen van huismus wordt bepaald door de oriëntatie van deze nestplaatsen;
- in de directe omgeving van de nieuwe nestplaats continu voldoende dekking aanwezig is (daarbij is van het opgaande groen een hoogte van 2 á 3 meter gewenst voor voldoende effectiviteit), en dat er altijd (zo mogelijk binnen 100 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplaatsen beschikbaar zijn;
- dat er voldoende veiligheid is tegen predatoren. Dit geldt voor de nestplaats zelf, als ook dat er voldoende opgaand groen in de directe omgeving aanwezig is als dekking voor adulten of (net uitvliegende) juvenielen;

Vervangende verblijfplaatsen gierzwaluw (kennisdocument gierzwaluw)

- De nieuwe nestgelegenheid wordt op een voor de gierzwaluw gunstige, niet te warme plek aangebracht dus deze dient niet in de volle zon te liggen.
- De nieuwe nestgelegenheden dienen bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels aangebracht te worden zodat geen overmatige hitte kan ontstaan in de kleine broedruimte. Als nestgelegenheden tussen 9.00 en 19.00 uur in de schaduw blijven, bijvoorbeeld onder een dakrand of dakgoot, kunnen andere windrichtingen overwogen worden.
- Een verspreiding in het aanbieden van de nestgelegenheden is aan te bevelen.

7. Planning en acties

Planning	Acties	Verantwoordelijke	Uitgevoerd
Voor start werkzaamheden (voorjaar 2025)	Instructie betrokkenen	Ecofect	
Voor start werkzaamheden (voor 1 maart 2025)	Ongeschikt maken en houden van verblijfsplaatsen gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus en steenmarter	Ecofect	
Voor start werkzaamheden (optioneel)	Plaatsen tijdelijke mitigatie	Ecofect	N.v.t.
Voor start sloopwerkzaamheden (april 2025)	De planlocatie met vleermuisverblijfplaatsen worden de week voor aanvang van het werk gecontroleerd op uit- of invliegende vleermuizen.	Ecofect	
Voor start sloopwerkzaamheden (april 2025)	Natuurvrijverklaring afgeven	Ecofect	
Voor start sloopwerkzaamheden (april 2025)	Bericht aan bevoegd gezag waarop werkzaamheden gestart worden	Initiatiefnemer	

Indien calamiteit:

- soorten worden aangetroffen
- Inschakelen ecoloog en daarmee vervolgstappen bepalen

9. Bijlagen

- Machtiging
- Soortmanagementplan

Disclaimer

Deze rapportage is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven. Niets uit deze rapportage mag, met uitzondering van de opdrachtgever, worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, kopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van Ecofect B.V., noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is. Ecofect B.V. is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen. De opdrachtgever vrijwaart Ecofect B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

© 2024 Ecofect B.V.; Nunspeet

